

ספר

נאמר מינים

פרשת מקץ

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

(א) ויהי מקץ וגו', צמד"ר^א (ברא"ד פ"ט ג) "אשרי הגבר אשר שם מצטחו" זה יוסף וכו', ע"י שאמר לשר המשקים זכרתני והזכרתני ניתוספו לו שתי שנים וכו', והקושיא ידוע כי סוף דברי המדרש הם להיפך מתחילת דצריהם ששם יוסף מצטחו רק זה' ית', וצקוף דצריהם משמע שלא צטח ח"ו זה'.

אמנם י"ל כי יש צ' סוגי צטחון, אחד שעושה פעולות צדק הטבע, ואעפ"כ צוטח לצו זה' ית', וסומך עליו מה שטוב צעיני ה' יעשה, ולא ירהר אחר מדותיו ית"ש, כמ"ש (דברים י"ד כ"ט) "למען יברכך ה' בכל אשר תעשה", אשר משמע מזה שאדם יכול לעשות איזהו פעולה ממשית צדק הטבע, ויצטח זה' אשר יצרכו, והשנית מדריגה למעלה מזה, שאינו עושה כלל פעולה צדק הטבע, רק צוטח זה' לצדו כעין

"השלך על ה' יהצך", והגם שצטחון מסוג א' ג"כ טובה הוא, אבל מדריגה גדולה הוא צטחון מסוג ב', וזה מאמרם ז"ל^ב צר"ה ד' כ"ו ע"צ לא הוו ידעי רבנן מה "השלך על ה' יהצך, והוא יכלכלך" וכו', שקול יהצך ושדי אגמלאי, פי' שלא ידעו רבנן אם הפי' "השלך על ה' יהצך" מסוג א', או מסוג ב', ואמר רבה בר בר חנה דהפי' הוא צטחון מסוג ב' מדריגה עליונה שאין למעלה הימנו.

ויוסף הצדיק נהג עצמו תמיד צטחון של סוג ב', ולא עשה לעצמו שום פעולה ממשית צדק הטבע שינצל מעצדות של פוטיפר ומצית הסוהר והשליך כל יהצו על ה' צין צזמן שמכרו אותו לעצד, צין אח"כ ששמו אותו בצור, ולא דאג כלל עצור עצמו שיעשה איזהו פעולה שישחררוהו, וצוה מוצן מה שהמפרשים הקשו

^א ברא"ד פ"ט ג' "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים", על ידי שאמר לשר המשקים "זכרתני והזכרתני" נתוסף לו שתי שנים. "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו":

^ב ר"ה כ"ו: לא הוו ידעי רבנן מאי השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך אמר רבה בר בר חנה יומא חד הוה אזלינא בהדי ההוא טייעא הוה דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי:

מדוע לא כתב איגרת לאזיו לבל יתאבל עליו כ"כ, אכן כנ"ל שלא רצה כלל לעשות צדק הטבע שיגרום חירותו, ורלון יראיו יעשה הקצ"ה, והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים, וזאת היא הכוונה של המדרש כאן "אשרי הגבר אשר שם ה' מצטחו" זה יוסף, שצטחונו זה' הי' תמיד צטחון מסוג צ' להשליך הכל על ה' ית"ש, ולא רצה לעשות צעמו שום פעולה ממשית צדק

(ב) ויען יוסף את פרעה לאמר, בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה ופירש"י ז"ל אין החכמה משלי, אלא אלקים יענה, יתן צפי לשלום פרעה, עכ"ל - חנני השי"ת בזה לומר דהנה שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר זוקלה"ה זי"ע ועכ"ל על מאמרם ז"ל, אין הקצ"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה, והקשה האין הי' לו חכמה בראשונה, ואמר כי

הטבע, ומציא המדרש ראי' על זאת, כי פעם אחת יצא מגדרו, ואמר לשר המשקים "זכרתי והזכרתיני", צטחון מסוג א', שהי' ג"כ רשאי לעשות כן, אעפ"כ לצדיקים מדקדק הקצ"ה כחוט השערה, ומסייע לו לבל יצא מגדרו, ונתוספו לו שתי שנים, ש"מ דכל הנהגתו תמיד היתה לצטוח זה' צטחון מסוג צ', ולא לחפש כלל ענות ותחבולות, רק להשליך הכל על ה' ית"ש.

חכמה ראשונה הוא יראת שמים, כמ"ש (תהילים קי"א י') "ראשית חכמה יראת ה'", וזאת צאה לאדם מעצמו, כי הכל צידי שמים חוץ מיראת שמים, ולאדם שיש לו יראת שמים, נותן לו הקצ"ה חכמה ע"כ, וכבר כתבתי בפרשת עקב כי ישראל קודם החטא, נתלצשו ציראת ה' מעצמם, גם בלי צוי מהקצ"ה על מנות יראה, כמו מלאכים משרתי

² ברכות נ"ה. אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנא' (דניאל ב-כא) יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה קמיה דרבי אבהו אמר ליה אתון מהתם מתניתו לה אנן מהכא מתנינן לה דכתיב (שמות לא-ו) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה:

עליון הנאמר עליהם עונים צאימה ואומרים ציראה, ולאחר החטא, אצדו ישראל מדריגה זו, להיות מזדעזעין מעלמם מאימת הקצ"ה, והולרך הקצ"ה לזוות ולשאל מאתנו את היראה, כמ"ש "ועתה ישראל מה ה"א שאל מעמך כי אם ליראה" וגו', ואי' צמד"ר פרשת מטות, "את ה' אלקיך תירא", שתהא כאותן שנקראו יראי אלקים, אצרהם איוז ויוסף וכו', יוסף דכתיב "את אלקים אני ירא", ודקדקו המפרשים מ"ט תפסו רצותינו ז"ל שלשה נדיקים אלו בלצד.

ולפמ"ש י"ל כי הם היו קודם מ"ת, ונודעזעו מאימת הקצ"ה, ונתלצשו ציראת ה' צ"ה צלי ציווי הקצ"ה על מנזות יראה, והיו צמדריגה זו להיות כמלאכים, להתצטל כל עצמיותם ומציאתם מחמת יראת אלקים, ולאיש כזה נותן לו הקצ"ה חכמה, וזה שאמר יוסף "צלעדי", אין החכמה משלי, אלא אלקים יתן צפי, מאחר שהי' לו יראת אלקים, מטעם זה נתן לו הקצ"ה את החכמה.

ובזה יש לפרש ויקרא לפניו אצרך, ופירש"י ז"ל וצדצרי אגדה דרש ר' יהודה אצרך זה יוסף שהוא אצ צחכמה ורך צשנים וכו', כי חכמה נקרא אצא, כמו שאי' צספה"ק, ורך צשנים, כי הי' תמיד כתינוק שנולד צלי חטא, ואין לו מנד עצמו כלום, לצד זאת שירא מהקצ"ה, וזה עצמו שנקרא "צן זקונים", צר חכים, כי משמעות צן, הוא קטן כמ"ש צפרשת משפטים, "או צן יגח", ופירש"י ז"ל צן שהוא קטן, פי' יוסף הי' תמיד כקטן שנולד צלי חטא, וצעצור זאת עצמו הי' זקן צחכמה, כי הקצ"ה נתן לו את החכמה, וכן פרשו צספה"ק כי חכמה הוא כח מה, פי' כנ"ל שאין זאת מכת האדם, רק לפי גודל יר"ש שיש לו נותן לו הקצ"ה חכמה.

וביתר ציאור לפי מה שפירש כ"ק מרן אדמו"ר זלוקלה"ה זי"ע ועכי"א על פירש"י ז"ל פרשת וינא עשאן כמרזב סציב לראשו, שהי' מתירא מחיות רעות, ואמר ע"פ מה דאיתא

שיעקב אצינו ע"ה תיקן ראשו, ואח"כ "וישא יעקב רגליו" תיקן השאר, וזה נרמז סביב לראשו, כדאי ישראל לי ראש, וזנוי להצל"ח כ"ק אדמו"ר שליט"א (זל"ל) פי' בזה ע"פ מה דאי שהראש של עשו הי' טוב (ומפאת זה נקצר צמערת המכפילה) הי' לריך יעקב אצינו ע"ה שמירה יתירה ממנו, וזה סביב לראשו, שהי' מתיירא ממנו שנקרא חי' רעה, ונגמר אח"כ צנאצק עמו שרו של עשו, אז צרכו "ישראל יהא שמך", לרמז על לי ראש, שלקח כחו של עשו שהי' צראשו ע"כ. וזהי' כתלמיד השומע ומוסיף כי י"ל שראשו של יעקב אצינו ע"ה הי' יוסף, ושאר גופו הם כל השצטים, וכן מצואר צמד"ר^ה סוף ויחי א"ר

שמלאי אתם הגוף ואני הראש שנאמר "תצואתה לראש יוסף", וכן הוא צמד"ר^י פרשת ויגש, והוא ראשון של אחיו, שנאמר "תצואתה לראש יוסף", ואי' צעירוצין^ד מ"א ע"א גופו צתר ראשו גריה, כי הי' צריכים השצטים לצטל עצמם אל צחי' יוסף, וזה שאמר יוסף "והנה אנחנו מאלמים אלומים", כי נלך כח כל השצטים, "והנה תקוצנה אלומותיכם ותשתחון לאלומתי", להתצטל כל שארי הכחות לצדיק הדור, צחי' ראש, ועי"כ נתקן כל הקומה, וזה שנקרא יוסף אצ צחכמה, כי הוא צחי' ראשו של יעקב, אשר נקרא ישראל, לי ראש, ורמז לזה "וישתחו ישראל ראש המטה", ועיין צשל"ה הקדוש פרשת ויחי, ולכן כאשר נולד יוסף שוב לא

^ד ראה מכתב בתחילת הספר

^ה ברא"ר ק' ט' ויאמר אליהם יוסף וגו' ואתם חשבתם עלי רעה וגו' ועתה אל תיראו וגו' וידבר על לבם וכי יש לך אדם שמדבר על הלב אלא דברים שהן מנחמין את הלב וכו' א"ר שמלאי אתם הגוף ואני הראש תבואתה לראש יוסף אין נסיב גופא מה רישא טב:

^ו ברא"ר צ"ד ח' ובני בנימין בלע וגו' בשעה שעמד יוסף עם בנימין שאליה אית לך בנין א"ל אין א"ל כמה אמר ליה עשרה אמר ומה שמהון א"ל הוה לי חד אח והיו מעשיו נאים ונעימים ונשבה ממני והוצאתי להם שמות לשם המאורע שלו וכו' - וראש שהיה לי לראש והוא ראשון של אחיו שנאמר "תבואתה לראש יוסף":

^ז עירובין מ"א. ותניא לאחר פטירתו של (רשב"ג) נכנס ר' יהושע להפר את דבריו עמד רבי יוחנן בן גורי על רגליו ואמר חזי אנא דבתר רישא גופא אזיל כל ימיו של רבן גמליאל קבענו הלכה כמותו עכשיו אתה מבקש לבטל דבריו יהושע אין שומעין לך שכבר נקבעה הלכה כר"ג ולא היה אדם שערער בדבר כלום:

צבית אל, אשר הוא בחלקו של יוסף, וחמנע שפועו נגד ירושלים לרמו כל הקומה כנ"ל, והוא רחום יכפר, והשי"ת יחיר עינינו בתוה"ק.

דחת אמר "והי" ציוס השישי והכיניו", ח"כ מרומז צפסוק זה גם גיד הנשה, וגם שצת ומה הכוונה, ולא חכנים עצמי בקושיות ודקדוקים. וי"ל דהנה מחלוקת של יוסף והשצטים, לא הי' מחלוקת יעקב ועשו, דהנה אלל עשו נאמר "וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו", ופרשו חז"ל (מ"א ברש"י בראשית ל"ז ז' ד"ה ולא יכלה) כי אמר אין לי חלק לא צמתנה שנתנה לו הארץ, ולא צפרעון השטר של "גר יהי זרעך", פי' כי הוצדל עשו עצמו

הי' מתיירא יעקב מראשו של עשו, לכן נקרא יוסף שטנו של עשו וגם יש רמו לזה כמ"ש חז"ל צמררות הסולם שרגליו צבאר שצע, וראשו

(ג) וירא יוסף וגו', ויאמר לאשר על ביתו וגו', וטבות טבת והכן, ואי' צספרים הקדושים וכן צשפ"ח" למרן אדמו"ר זל"ה זי"ע ועכ"ח "טבות טבת והכן" הרמו על חנוכה, ומה הכוונה לרמו צעת התוועדות של יוסף והשצטים עניני חנוכה, וצגמ' חולין ד' ז"א ע"א אי' וטבות טבת, פרע להם צית השחיטה, והכן טול גיד הנשה צפניהם, כמ"ד גיד הנשה נאסר לצני נת, וצמד"ר^ט (ברא"ד צ"ב ד') פרשה זו, אין והכן אלא שצת, כמה

^ח שפ"א מקץ תרל"ו ביאור הענין עפ"י פשוטו שבימי עבודה זוכין לנשמה כפי עבודת הגוף. כמ"ש בזה"ק ע"פ אשר תמצא ידך לעשות בכחך כו' לתקן הגוף כדי להמשיך בו כח הנשמה וכמ"ש בזה"ק ע"פ יוצר רוח אדם בקרבן הכל בפרשה זו ע"ש. אך בשבת קודש באה כח הנשמה לאדם אף שאינו זוכה בתיקון מעשיו. לכן נקראת נשמה יתירה. אך עכ"פ צריך להיות כלי מוכן לקבל הארת הנשמה והוא ענין הכנה שנאמר בשבת. והנה זאת היתה בחי' יוסף עם השבטים שיוסף הוא ענין שבת בארץ שאין לו ענין עבודת הגוף כלל כמ"ש נזיר אחיו. והם היו ענין ימי עבודה פי' שזוכין לבחי' בארץ מתוך בורך כנ"ל. ולכן כאשר השליכו אותו הבורה הי' קשה לפניו כמ"ש רק אין בו מים כי לא הורגל בעבודה זו. [ויוכל להיות כי לא רצו השבטים יותר רק שיסתלק ג"כ ע"י הבור וידע ענין עבודתם ויוכל לסבול אותם כאשר אח"כ נעשה להם אוהב. ומקודם לא הי' יכול לסבול אותם כמ"ש בפרשה הקודמת] ועזר לו השי"ת וסליק מבירא. לכן איתא במדרש כשבאו השבטים טבוח טבח והכן זה שבת כו' פי' שיוסף הוא בחי' השבת ובספרים כתבו רמז חנוכה בפ' טבח והכן. ועם דברינו א"ש כי הי' אז התחברות חנוכה ושבת כי חנוכה הוא התיקון ע"י הבור כמ"ש ויעלני מבור שאון מטיט היון והוא ענין השבטים והי' התחברות ב' הבחי' כנ"ל:

^ט ברא"ד צ"ב ד' ויקחו האנשים וגו' וירא יוסף אתם וגו' והכן (בראשית מג, טו טז), ואין הכן אלא שבת, היך מה דאת אמר (שמות טז, ה): והיה ביום הששי והכיניו וגו', הדא אמרה ששמר יוסף את השבת קדם שלא תנתן:

מקדושת אצות הקדושים מכל וכל, וצקדושין ד' י"ח ע"א נקרא עשו ישראל מומר, כי הקצ"ה אמר "כי ציחק יקרא לך זרע", ואם הי' עשו רונה, הי' לו ג"כ חלק צקדושה, כמבואר בשפת אמת, אבל מחמת שזעמנו הופרש והצדיל את עצמו מקדושת ישראל, אמרי' (סנהדרין נ"ט): "ציחק" ולא כל יחק, להוציא את עשו, וזה שאמר צמד"רי"א (ברא"ר ע"ז ד') וישלח על פסוק "אלקי חצי אברהם, ואלקי חצי יחק" וגו', הא לעשו לא, פי' הלא גם הוא מורע אברהם ויחק, אלא הבוחר צמעשיהם ועושה כמעשיהם שמו מתקיים עליו, פי' שהופרש עשו עצמו והצדיל מקדושת ציכול, לכן ייחד הקצ"ה שמו צ"ה רק על יעקב חצינו ע"ה לצדו, וקרא לו ישראל, "כי שרית" וגו'.

אכן שצטי ישראל הנקראים שצטי ק"ה כולם כאיש אחד בלב אחד הכניסו את עצמם צקדושת ציכול, וקצלו עליהם עול מלכות שמים שלמה, כמו שא"י צפסחים" ד' נ"ו ע"א שמע ישראל חצינו, ה' חלקינו, ה' אחד, כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד, וגם הגלות מצרים, קצלו עליהם כל הע' נפש, ולא הלך וצרח אחד מהם, כמו שעשה עשו, אלא אמרו כיון שכך הוא הרצון של הקצ"ה שנלך לגלות, כן הוא רצונם, כמ"ס צמ"א.

אולם המחלוקת של יוסף והשצטים, הי' צמטרה, צחיזהו דרך ישכן אור, לצוא לקבלת עול מלכות שמים, ויוסף הצדיק נקרא "נויר אחיו", וצתרגוס חונקלוס פרישן דאחיהי, כמבואר

¹ קדושין י"ח. רב חייא בר אבין אמר רבי יוחנן נכרי יורש את אביו דבר תורה דכתיב כי ירשה לעשו נתתי את הר שעיר ודלמא ישראל משומד שאני אלא מהכא כי לבני לוט נתתי את ער ירשה:

² ברא"ר ע"ו ד' ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק (בראשית לב, י), הא לעשו לא, אלא הבוחר בדרכיהם והעושה כמעשיהם אני מתקים עליו, מי שאינו בוחר בדרכיהם ואינו עושה כמעשיהם, אני מתקים עליו:

³ פסחים נ"ו. רבי יהודה אומר מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ואנו, מאי טעמא אמרינן ליה, כדדריש רבי שמעון בן לקיש. דאמר רבי שמעון בן לקיש "ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם". ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר שמא חס ושלוש יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו "שמע ישראל, ה' אלהינו ה' אחד". אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד":

זשפ"א, והשצטים גם לפי גדלם לא הרגישו גדולת מדריגת יוסף הצדיק, כי מדריגת יוסף הצדיק הי' להטמין את עצמו ואת פנימיותו, וסברו עליו שהוא מנרי, ובחמת הוא הי' לדיקו של עולם.

והנה יש שבת וששת ימי המעשה, ועבודת הצורח זששת ימי המעשה, הוא במלחמות נגד היצה"ר וקט"א, ושבת קודש הוא בזמנוחה, וכן הצדיק לאחר כל המלחמות יוצא נוצח, ויעקב חזינו ע"ה יוכיח, כי לאחר התחבקות עם שרו של עשו, נאמר "ע"כ לא יאכלו וגו' כי נגע זכף ירך יעקב זגיד הנשה", נאמר חח"כ "ויצוא יעקב שלם וגו' ויחן את פני העיר", ואמרו חז"ל (ברא"ד ע"ט ו') נכנס זערב שבת עם דמדומי חמה וכו', הדא אמרת ששימר יעקב את השבת קודם שנתנה (ועיין מ"ש זפרשת וישלח) פי' שנלח יעקב את המלחמה זכל וכל, וזא לשבת יום המנוחה, זלי התחבקות כלל.

והנה שבת הוא יום זין הימים, ואעפ"כ אי' זווה"ק (יתרו פ"ח.) כל זרכאין שלעילא ותתא זיומא שזיעא תליא, וזאת הוא מדריגת יוסף הצדיק כנ"ל, כי לפי ראות העין הי' נראה כאיש פשוט, והוא לדיקו של עולם, ומדריגת יהודא שהוא הכולל של השצטים, "ואל עמו תזואנה", כמו שאי' זשפ"א, זתוך הכלל ועם הכלל, מדריגת ששת ימי המעשה לזוא לקצועמ"ש ע"י מלחמות.

זברש"י ז"ל וישב, מדזרי רזותינו ז"ל הפחמי תמה וכו', כך יעקב ראה את כל האלופים וכו', מי יכול לכזוש את כולן, מה כתיב למטה "אלה תולדות יעקב יוסף" וכו', ניזוך יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם, ולכאורה הי' גם אש שורף את קש, אבל זאת מנפלאות תמים דעות, אשר אם יחסר ח"ו להזה של יוסף, יוכל ח"ו הקש של עשו לשלוט, ועיין מ"ש זפרשת דזרים, ואימתי אין לנו לירא מהקש של עשו ואלופיו, אלא כשיהיו

תולדות יעקב עם יוסף, אש של יעקב עם להצה של יוסף, וזעתים הללו אנו יודעים זאת שהרשעים הארורים בני אשכנז ימח שמש וזכרם, היו יכולים לשלוט באש של יעקב, ולכלות שש מיליון נפש, הי"ד, מאחר שהי' נחסר כח להצה של יוסף, עי"כ הי' להקש של עשו שליטה לאכול האש של יעקב ר"ל.

וזאת מרמז הפסוק "וטבוח טבח והכין", ענין גיד הנשה, מדריגת השצטים, ששת ימי המעשה, לנח את היצר הרע ע"י מלחמות, וגם "הכין" ענין שבת, מדריגת יוסף הצדיק, כי ע"י התחזרות זה כאן, הי' התחזרות אש של יעקב עם להצה של יוסף, וע"י שני כחות אלו

יכולים לשלוט ולכלות כל שונאי ישראל, וזה הוא צעמנו ענין חנוכה, רבים ציד מעטים, כי הגם הי' עיקר ולא נמצא אלא פך אחד של שמן, הוא הנקודה הקדושה של יוסף הצדיק להצה, ונעשה צו נס, והדליקו צו ח' ימים, והאירו את המנורה, ואור זה מכלה את הרשעים, ולכן לא אמרו חז"ל^י (שבת כ"א:) נס זה של נחמון מלחמה של רבים ציד מעטים, כי זאת הי' ממילא, וחז"ל אמרו עיקר הגם כי הי' נטמן האור בחותמו של כ"ג, ונתלה האור עד שתהא שלהבת עולה מאליה, ועי"כ הי' היכולת ציד ישראל לשלוט בשונאיהם, ויהי רצון מלפניו ית"ש לראות צמורה צמפלת עשו ואלופיו, כן יאצדו כל אויבך ה', אמנ.

^י שבת כ"א: מאי חנוכה, דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה:

הבאנו כאן מכתב ממכתבי כ"ק האדמו"ר הר"י מגור זצוק"ל

אל המחבר זצ"ל המוזכר בספר בפרשת מקץ אות ב.

ב"ה ב' וישלח ירושלים ת"ו

לכבוד ידידי היקר הרה"ג החסיד מוה"ר אברהם יוסף שליט"א

מכתבו מיום ב' חיי קבלתי ואני דו"ש והשי"ת ימלא כל משאלותיו לטוב, ויהי' לו נחת מצאצאיו, קבלתי גם מכתב מבנו ישראל אליעזר ליפמאן שיחי' וכותב ג"כ שבדעתו להשתקע בא"י השי"ת יעזור לו ויצליחו בזה. כ"ת מבקש ממני לכתוב לו ד"ת שומע אנכי שכותבים האברכים והבחורים מפה ושולחים גם לחו"ל ואיני יודע עד כמה הדברים מכוונים, ויכול להיות שיגיעו גם לארציכם אבל כאשר כ"ת מבקש מאד וגם כפי שראיתי בספרו הי' רגיל לשמוע ולהשמיע ד"ת מאבות זצוקל"ה ודין רפיש מדבית אבא, לכן ארשום בקיצור ממה שנדבר בשבת העבר. אי' ברש"י ז"ל מדברי חכז"ל עשאן כמרזב סביב לראשו שהי' מתירא מחיות רעות ודיקדק כ"ק אאז"ל הכ"מ הלוא כל גופו צריך ג"כ שמירה מהחיות ומה רק סביב לראשו (וכן ראיתי הדקדוק בראשונים) ואמר הוא ז"ל עפ"י דאי' שיעקב אע"ה תיקן החטא מאדם הראשון ואי' שראשו הי' מא"י וגופו מחו"ל. וכעת תיקן ראשו ואח"כ וישא יעקב רגליו תיקן השאר וזה נרמז סביב לראשו כדאי' ישראל לי ראש ע"כ. ואמרתי עפ"י דאי' במדרשים שהראש של עשו הי' טוב (ומפאת זה נקבר במערת המכפלה) וליעקב הי' מלחמה עם עשו, בלקיחת הברכות וכאשר הי' לעשו כחו בראשו הי' צריך יעקב אבינו ע"ה שמירה יתירה להזהר ממנו וזה נרמז עשאן כמרזב סביב לראשו שהי' מתירא ממנו שנקרא חי' רעה ולכן הלך לבית עבר ללמוד י"ד שנים וגם אצל לבן עסק בתורה ובתפלה (כדאי' במד') לקיים חש בראשו יעסוק בתורה ובזה החליש כחו של עשו ונצח אותו, ונגמר זאת אח"כ כשנאבק עמו שרו של עשו אזי ברכו ישראל יהי' שמך לרמז על לי ראש שלקח כחו של עשו שהי' בראשו, וכל זאת ליעקב אבינו ע"ה לא הי' נצרך רק מעשה אבות סימן לבנים כראי' צא וכבוש וכו' את הדרך שראה יעקב שיהי' דורות שפלים ועיקר כחו של יצה"ר להכניס בראש בני ישראל מחשבות זרות, לבלבל אותם מאת תורה ותפלה, ולכן התחיל המלחמה עמו וכאשר נצחו השאיר הכח לבני ישראל שיוכלו ג"כ להתגבר על המחשבות כדאי' יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום וכו' ולולי

הקב"ה עוזרו וזה הכח מיעקב אבינו ע"ה שיהי' העזר מהשי"ת, וזהו ג"כ ע"י עסק התורה כדאי' בראתי יצה"ר בראתי התורה תבלין ולכן נטמן יעקב בבית עבר ללמוד תורה להראות הדרך לבניו ולכבוש לפניהם את הדרך ודי בזה. בפ' אם יהי' אלקים עמדי ושמרני שיעקב אבינו ביקש שאף בעת שיהי' צר לו ידע שהקב"ה עמו כאשר הגיד כ"ק אאז"ל בשם זקינו החי' הרי"ם זצ"ל על הפ' עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו, שע"י שהאדם יודע שהכל שעובר עליו הוא מהשי"ת ומקבל זאת באהבה ע"ז אחלצהו וכו' ניצל מהצרות ועי"ז נמתקו הדינים, ע"כ. וכנראה נתקבלה תפלתו וכתי' אח"כ שוב אל ארץ אבותיך ואהי' עמך וזאת הי' בקשתו, ואח"כ בעת שהי' צר לו כדכתיב וירא יעקב וכו' ויצר לו הזכיר שוב הבטחת הקב"ה ד' האומר אלי שוב וכו', ועי"ז ניצל מהמיצר שלו מעשו, ומעשה אבות סימן לבנים בעת צר להם יזכרו וידעו שהכל מהשי"ת ועי"ז יצאו מצרה לרווחה, ואי' במד' שיעקב אע"ה מרומז על שבת קדש, ואי' ג"כ בגמ' לא כאברהם וכו' רק כיעקב והאכלתיך נחלת יעקב וכו'. וכל ימי השבוע אין כ"כ התקשרות להשי"ת ובשבת מתקרבין בני ישראל להקב"ה וע"י השבת יכולים הדינים להמתק וזהו אחלצהו ואכבדהו כאשר תקנו בתפלה של שבת רצה והחליצנו ואכבדהו ג"כ כתיב בשבת לקדוש ד' מכובד. וכ"ק אאז"ל הגיד בשם הרבי מלובלין זצ"ל על הפ' וישבת עמו ימים אחדים רמז על השבת כי בשבע שנים יש שנה של שבתות (שבע פעמים חמישים) שס"ה ימים בשנה ע"כ, וכתוב ויהי בעיניו כימים אחדים שכל השנים הללו היו אצלו השבתות כדאי' תלמיד חכם עושה מחול ג"כ שבת וזה הי' הכח של יעקב אבינו ע"ה והשאיר הכח לבניו עד סוף כל הדורות שבכח שמירת השבת יומתקו הדינים, וכ"ק אאז"ל הגיד ג"כ בשם החי' הרי"ם זצ"ל על זמן סעודה שלישית של שבת שזה כעין שמיני עצרת דאי' קשה עלי פרידתכם וגם בש"ק סמוך ליציאת השבת הזמן יותר גבוה, ויכולים להתקרב להשי"ת כעין קשה עלי פרידתכם וע"י הקירוב שיש אז יכולים להוושע ולצאת מן המיצר.

א"ד ידידו הדוש"ת והצלחתו ע"ב כ"ט

המצפה לישועת ד' בכ"ע בכלל

ישראל